

PSANÍ PŘEDPON S-, Z-, VZ-

POPIS ČINNOSTI	PŘEDPOKLÁDANÝ ČASOVÝ ROZSAH	POZNÁMKY
Úvod , seznámení s průběhem hodiny.	2 minuty	
Vysvětlení látky Učitel rozdává dětem předem připravený pracovní list a jejich úkolem je doplnit ho. Mezi tím učitel rozdělí tabuli na tři sloupce, každý sloupec představuje jednu předponu. Do příslušných sloupců postupně uvádí kritéria, podle kterých zdůvodňujeme psaní předpon s-,z-,vz-. Píše příklady, které mu po samostatné práci žáci sami diktují.	15 minut	
Seznam ustálených slov Žáci dostanou od učitele seznam ustálených slov na pracovním listu. Mají za úkol je přečíst a vyplnit navazující cvičení. Společná kontrola.	max. 3 minuty	Učitel využije tohoto času na přípravu další aktivity – rozvěšení lístečků po třídě.
Hon na odpověď Každý žák obdrží od učitele větu, ve které je vynecháno jedno slovo obsahující předponu s-,z- nebo vz-. Jejich úkolem je najít ve třídě lísteček s příslušným slovem a přinést si ho do lavice. Hra je navíc ztížena tím, že se ve třídě nachází dobrá i špatná varianta slova (např. sfoukla/zfoukla). Výběr vhodného slova jim usnadňuje to, že je na lístečku již v příslušném tvaru. Žák tedy musí podle kontextu nejen poznat, které slovo doplní, ale navíc i vybrat ten lísteček, na kterém je slovo napsáno správně. Až se všichni vrátí do lavic, proběhne společná kontrola. Každý žák přečte svou větu a řekne spolužákům, jaká předpona se v daném slově píše a proč. Učitel zaznamenává slova na tabuli jako další příklady.	15 minut	
Pantomima Žáci chodí po dvojících před tabulí. Každý z nich dostane lísteček se slovem a s vysvětlením jeho významu. Slova obou žáků před tabulí jsou si značně podobná – odlišují se pouze předponou s-/z- a samozřejmě významem (např. smazat/zmazat). Jejich úkolem je pantomimou předvést dané slovo. Nejdříve předvádí jeden, potom druhý. Úkolem třídy není poznat slovo, které žáci předvádí, to jim	10 minut	Žáci jsou nejdříve informováni o tom, že existují slova, která se píšou podobně, ale s jinou předponou. Ta nám vyjadřuje jejich význam, který je rozdílný (např. správa/zpráva).

<p>sděluje před začátkem vystoupení obou žáků učitelka. Musí ale poznat, který žák předvádí slovo s předponou s-, a který naopak slovo s předponou z-. Svoji odpověď zdůvodní.</p>		
<p>V případě dostatku času (nepředpokládá se) – vymýšlení příběhu. Žáci individuálně vymýšlejí příběh, ve kterém se musí vyskytnout určitý počet slov (např. 10 – dle časových možností) s předponami s-/z-/vz-. Pokud chtějí, mohou příběh odevzdat učitelce. Jestliže splnili kritérium počtu slov a mají text bez chyby, případně s tolerovaným počtem chyb (např. 1 – podle rozsahu), získávají jedničku.</p> <p>Např. Standa shodil několik jablek dolů, některá spadla rovnou do košíku. „Pojďme je sníst, než se scvrknou!“ volala se smíchem Sylva. „Ale nejdříve je potřeba setřít a smýt všechnu hlínu,“ poznamenala Simona, když k sobě všechny děti svolala...</p>	<p>dle možností</p>	<p>(ukázkový text převzat z: http://www.mojecestina.cz/)</p>

PRACOVNÍ LIST – PSANÍ PŘEDPON S-, Z-, VZ-

1. Pokus se do následující tabulky doplnit další příklady slov:

PŘEDPONA S-	PŘEDPONA Z-	PŘEDPONA VZ-
SMĚŘOVÁNÍ DOHROMADY – např. scházet se	VÝSLEDEK DĚJE (dokonavá slovesa utvořená od sloves nedokonavých) – např. zorat	SMĚŘOVÁNÍ VZHŮRU – např. vzplát
SMĚŘOVÁNÍ SHORA DOLŮ – např. seskočit	ZMĚNA STAVU (dokonavá slovesa utvořená od podstatných nebo přídavných jmen) – např. zocelit, zblednout Pomůcka: něco nebo někdo změní svou vlastnost, stane se nějakým (např. zocelit – stane se silnějším, jako by byl z ocele, zblednout – stane se bledým)	POHYB PROTI NEČEMU – např. vzpouzet se
SMĚŘOVÁNÍ Z POVRCHU PRYČ – např. smýt		VYMANĚNÍ SE Z NĚJAKÉHO STAVU – např. vzpamatovat se

2. Ustálené případy

- a) Přečti si tuto tabulku ustálených případů. Jedná se o taková slova, u kterých nemůžeme předponu určit podle žádného z předchozích pravidel. Musíme se je proto naučit zpaměti. Nicméně nepropadej panice – moc jich není a pamatují se dobře. :)

USTÁLENÉ PŘÍPADY, VE KTERÝCH PÍŠEME PŘEDPONU -S	USTÁLENÉ PŘÍPADY, VE KTERÝCH PÍŠEME PŘEDPONU -Z	USTÁLENÉ PŘÍPADY, VE KTERÝCH PÍŠEME PŘEDPONU -VZ
schovat se, skonat, skončit, slevit, spálit, spasit, spáchat, stěžovat si, strávit, stvořit, stýskat si	zhostit se, zkoumat (zkoumaný, zkumavka), zkoušet (zkouška, zkusit, zkušební, zkušenost), zpívat (zpěv, zpěvák, zpěvácký), zpověď (zpovědník, zpovědní), zpytovat, zpupný, způsob (způsobit, způsobilý, způsobný), zřít, ztepilý	vzpomínat (vzpomínka), vztek (vzteklý), vztah

- b) Znáš význam všech slov v tabulce? Vysvětli, co znamenají následující slova, případně můžeš uvést slovní spojení, ve kterém se slovo vyskytuje:

- skonat:
- spasit:
- zhostit se:
- zpupný:
- ztepilý:
- zpytovat:

S kamarádkou jsme si domluvili _____ v kavárně.

Tatínek _____ listí před domem.

Lidé se _____ na náměstí.

Upadla mu tužka, a tak se pro ni _____.

V autobuse si _____ sedadlo, aby měl pohodlí.

V lese _____ stromy napadené kůrovcem.

Sestra _____ svíčku, která hořela na stole.

Vědci se pokusili _____ ovci s kozou.

Pro někoho je těžké _____ se s novými spolužáky.

Raketa _____ do vesmíru.

Byli spolu velmi šťastní, jejich láska _____.

Pokud nám někdo ubližuje, musíme se mu _____.

Jedeš moc rychle, měl bys _____!

Její vlasy byly příliš dlouhé, nechala si je _____.

Úkol byl velmi jednoduchý, nebylo možné ho _____.

Obloha _____ a začalo pršet.

Učitel přišel do třídy a žáci _____.

Je snazší někoho pochválit, nebo _____?

Tráva na jaře _____.

Úspěšná kniha byla brzy _____.

Babiččiny vlasy postupem času _____.

SCHŮZKU

ZCHŮZKU

SHRABAL

ZHRABAL

SHROMÁŽDILI

ZHROMÁŽDILI

SHÝBNUL

ZHÝBNUL

SKLOPIL

ZKLOPIL

SKÁCELI

ZKÁCELI

SFOUKLA

ZFOUKLA

SKŘÍŽIT

ZKŘÍŽIT

SPŘÁTELIT

ZPŘÁTELIT

VSKVÉTALA

VZEPŘÍT

VSEPŘÍT

ZPOMALIT

SPOMALIT

ZKRÁTIT

SKRÁTIT

VZKVÉTALA

ZKAZIT

SKAZIT

ZEZELENALA

SEZELENALA

ZFILMOVÁNA

SFILMOVÁNA

ZEŠEDIVĚLY

SEŠEDIVĚLY

VZLÉTLA

VSLÉTLA

ZTEMNĚLA

STEMNĚLA

VZTALI

VSTALI

ZPRÁVA
(informace)

SPRÁVA
(činnost, kterou
vykonává správce)

SVRHNOUT
(např. vládu, sklenici
ze stolu na zem)

ZVRHNOUT
(převrhnout např.
vázu, hádka se zvrhla)

SMĚNA
(směnit peníze)

ZMĚNA
(např. nálady,
zaměstnání)

ZLÉZT
(zdolat horu, dostat
se nahoru)

SLÉZT
(dostat se dolů)

SVOLIT
(souhlasit)

ZVOLIT
(vybrat si něco)

ZKOSIT
(učinit něco kosým, tj.
šikmým)

SKOSIT
(posekat kosou)

SVÁLET

(dopřít něco
kouléním dolů –
např. kámen ze
skály)

ZVÁLET

(např. trávu)